

EDUSKUNNAN VASTAUS 232/2010 vp

Hallituksen esitys työeläkelakien yrittäjän määritelmää koskeviksi säännöksiksi

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä työeläkelakien yrittäjän määritelmää koskeviksi säännöksiksi (HE 135/2010 vp).

Valiokuntakäsittely

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on antanut asiasta mietinnön (StVM 38/2010 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

yrittäjän eläkelain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yrittäjän eläkelain (1272/2006) 3 §:n 3—6 momentti ja
lisätään 3 §:ään uusi 7 momentti seuraavasti:

3 §

Yrittäjä

Yrittäjänä pidetään myös osakeyhtiössä johtavassa asemassa työskentelevää osakasta tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevää henkilöä, jos:

1) osakeyhtiön osakas omistaa yksin yli 30 prosenttia yhtiön osakepääomasta tai hänellä on yksin yli 30 prosenttia yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä;

2) osakeyhtiön osakas omistaa yhdessä perheenjäsentensä kanssa yli 50 prosenttia yhtiön osakepääomasta tai heillä on yhdessä yli 50 prosenttia yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä; tai

3) muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevällä henkilöllä on 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua vastaava määräämisvalta yhteisössä.

Johtavalla asemalla tarkoitetaan toimitusjohtajuutta, hallituksen jäsenyyttä tai muuta vastaavaa asemaa tai vastaavaa tosiasiallista määräämisvaltaa osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä.

Perheenjäsenellä tarkoitetaan osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevän henkilön avio- tai avopuolisoa sekä henkilöä, joka on osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevälle henkilölle sukua suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa ja asuu hänen kanssaan samassa taloudessa. Avopuolisolla tarkoitetaan yrityksessä johtavassa asemassa työskentelevän kanssa yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa asuvaa henkilöä.

Omistusosuutta laskettaessa otetaan huomioon myös välillinen, toisten yhteisöjen tai

yhtymien kautta tapahtuva omistaminen, jos osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevä henkilö yksin tai yhdessä perheenjäsentensä kanssa omistaa sanotusta toisesta yhteisöstä tai yhtymästä yli 50 prosenttia tai heillä on tätä vastaava määräämisvalta.

Yrittäjänä pidetään myös henkilöä, joka tosiasiallisesti harjoittaa yritystoimintaa, vaikka toimintaa muodollisesti harjoitettaisiin toisen henkilön nimissä taikka sellaisessa yhteisössä tai yhtymässä, jossa määräämisvalta on muodollisesti toisen henkilön nimissä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

Jos 3 §:n 3 momentin perusteella tulee vakuuttettavaksi henkilön ennen lain voimaantuloa alkanut työskentely, joka ei kuulunut tämän lain voimaan tullessa työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä mainittujen työeläkelakien soveltamisalaan, hän on velvollinen ottamaan tämän lain mukaisen vakuutuksen kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta. Tällöin vakuutus alkaa 1 päivänä tammikuuta 2011.

Jos 3 §:n 3 momentissa tarkoitettu johtavassa asemassa työskentelevä osakeyhtiön osakas tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevä henkilö on tämän lain voimaan tullessa vakuutettu saman työskentelyn perusteella työntekijän eläkelaisissa tai merimieseläkelaisissa (1290/2006) tarkoitettuna työntekijään rinnastettuna henkilönä ja tämä työskentely jatkuu

edelleen, hän on velvollinen ottamaan tämän lain mukaisen vakuutuksen siten, että vakuutus alkaa 1 päivänä tammikuuta 2014 edellyttäen, että tämän lain mukaiset vakuuttamisvelvollisuuden edellytykset täyttyvät.

Jos 3 momentissa tarkoitettun, osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevän henkilön työntekijän eläkelain tai merimieseläkelain mukainen vakuutus päättyy ennen 31 päivää joulukuuta 2013 ja hänen työskentelynsä perusteella tämän lain mukaiset vakuuttamisvelvollisuuden edellytykset täyttyvät, hän on velvollinen ottamaan tämän lain mukaisen vakuutuksen siten, että vakuutus alkaa työntekijän eläkelain tai merimieseläkelain mukaisen vakuutuksen päättymisestä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Jos 3 momentissa tarkoitettun, osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevän henkilön oma omistususuus tai määräämisvalta yksistään taikka hänen ja hänen perheenjäsentensä omistususuus tai määräämisvalta yhteensä nousee tämän lain voimaantulon jälkeen, mutta ennen 1 päivää tammikuuta 2014, yli 50 prosenttiin osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä ja hänen työskentelynsä perusteella tämän lain mukaiset vakuuttamisvelvollisuuden edellytykset muutenkin täyttyvät, hän on velvollinen ottamaan tämän lain mukaisen vakuutuksen siten, että vakuutus alkaa edellä tarkoitettun prosenttimäärän ylittämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Laki

maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 3 §:n 5 kohta, 4 §:n 1 kohta ja 5 § seuraavasti:

3 §

Maatalousyrittäjä

Maatalousyrittäjällä tarkoitetaan:

5) henkilöä, joka tekee 1, 2 tai 3 kohdassa mainittua työtä ja jatkuvasti elää 1, 2 tai 3 kohdassa tai 5 §:n 4 momentissa tarkoitetun maatalousyrittäjän kanssa yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa (*avopuoliso*);

4 §

Maatalousyrittäjän perheenjäsenen

Maatalousyrittäjän perheenjäsenellä tarkoitetaan henkilöä, joka:

1) elää vakituisesti 3 §:n 1, 2 tai 3 kohdassa tai 5 §:n 4 momentissa tarkoitetun maatalousyrittäjän taloudessa ja on tälle tai tämän avio- puolisolle sukua suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa taikka on tässä tarkoitetun henkilön aviopuoliso;

5 §

Maatalousyrittäjä osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä

Maatalousyrittäjänä pidetään maatilataloutta, kalastusta tai poronhoitoa harjoittavassa osakeyhtiössä johtavassa asemassa työskentelevää osakasta tai mainittua toimintaa harjoittavassa muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevää henkilöä, joka tekee 3 §:n 1, 2 tai 3 kohdassa mainittua työtä, jos:

1) osakeyhtiön osakas omistaa yksin yli 30 prosenttia yhtiön osakepääomasta tai hänellä on yksin yli 30 prosenttia yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä;

2) osakeyhtiön osakas omistaa yhdessä avio- tai avopuolisonsa tai samassa taloudessa asuvan, osakkaalle sukua suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa olevan henkilön kanssa yli 50 prosenttia yhtiön osakepääomasta tai heillä on yhdessä yli 50 prosenttia yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä; tai

3) muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevällä henkilöllä on 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua vastaava määräämisvalta yhteisössä.

Johtavalla asemalla tarkoitetaan toimitusjohtajuutta, hallituksen jäsenyyttä tai muuta vastaa-

vaa asemaa tai vastaavaa tosiasiallista määräämisvaltaa osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä.

Omistusosuutta laskettaessa otetaan huomioon myös välillinen, toisten yhteisöjen tai yhtymien kautta tapahtuva omistaminen, jos osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevä henkilö yksin tai yhdessä avio- tai avopuolisonsa tai samassa taloudessa asuvan, hänelle sukua suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa olevan henkilön kanssa omistaa sanotusta toisesta yhteisöstä tai yhtymästä yli 50 prosenttia tai heillä on tätä vastaava määräämisvalta.

Maatalousyrittäjänä pidetään myös maatilataloutta, kalastusta tai poronhoitoa harjoittavan avoimen yhtiön yhtiömiestä tai muun yhteisön tai yhtymän sellaista osakasta tai yhtiömiestä, joka on henkilökohtaisessa vastuussa yhteisön tai yhtymän velvoitteista ja sitoumuksista.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

Jos 5 §:n 1 momentin perusteella tulee vakuuttettavaksi henkilön ennen lain voimaantuloa alkanut työskentely, joka ei kuulunut tämän lain voimaan tullessa työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä mainittujen työeläkeläkien soveltamisalaan, hän on velvollinen ottamaan tämän lain mukaisen vakuutuksen kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta. Tällöin vakuutus alkaa 1 päivänä tammikuuta 2011.

Jos 5 §:n 1 momentissa tarkoitettu johtavassa asemassa työskentelevä osakeyhtiön osakas tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevä henkilö on tämän lain voimaan tullessa vakuutettu saman työskentelyn perusteella työntekijän eläkelaisa tarkoitettuna työntekijään rinnastettuna henkilönä ja tämä työskentely jatkuu edelleen, hän on velvollinen ottamaan tämän lain mukaisen vakuutuksen siten, että vakuutus alkaa 1 päivänä tammikuuta 2014 edellyttäen, että tämän lain mukaiset vakuuttamisvelvollisuuden edellytykset täyttyvät.

Jos 3 momentissa tarkoitettuna, osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevän henkilön työntekijän eläkelain mukainen vakuutus päättyy ennen 31 päivää joulou-

kuuta 2013 ja hänen työskentelynsä perusteella tämän lain mukaiset vakuuttamisvelvollisuuden edellytykset täyttyvät, hän on velvollinen ottamaan tämän lain mukaisen vakuutuksen siten, että vakuutus alkaa työntekijän eläkelain mukaisen vakuutuksen päättymistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Jos 3 momentissa tarkoitetun, osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevän henkilön oma omistusosuus tai määräämisvalta yksistään taikka hänen ja hänen tämän lain 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitet-

tujen perheenjäsentensä omistusosuus tai määräämisvalta yhteensä nousee tämän lain voimaantulon jälkeen, mutta ennen 1 päivää tammikuuta 2014, yli 50 prosenttiin osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä ja hänen työskentelynsä perusteella tämän lain mukaiset vakuuttamisvelvollisuuden edellytykset muutenkin täyttyvät, hän on velvollinen ottamaan tämän lain mukaisen vakuutuksen siten, että vakuutus alkaa edellä tarkoitetun prosenttimäärän ylittämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Laki

työntekijän eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työntekijän eläkelain (395/2006) 2 §:n 1 momentin 2 kohta ja 7 § sekä

lisätään 175 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 627/2009, uusi 2—4 momentti seuraavasti:

2 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

2) *työsuhteella* työsopimuslain (55/2001) 1 luvun 1 §:n mukaiseen työsopimukseen perustuvaa työsuhdetta;

7 §

Johtavassa asemassa oleva henkilö

Edellä 4 §:ssä tarkoitettuun työntekijään rinnastetaan osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevä henkilö, vaikka hän ei ole työsuhteessa osakeyhtiöön tai muuhun yhteisöön, jos:

1) osakeyhtiössä johtavassa asemassa työskentelevä osakas omistaa yksin yhtiön osakkeista enintään 30 prosenttia tai hän ja hänen perheenjäsenensä yhdessä omistavat enintään

50 prosenttia yhtiön osakkeista ja tästä hänen oma omistusosuutensa on enintään 30 prosenttia taikka hänellä on yksin enintään 30 prosenttia tai hänellä ja hänen perheenjäsenillään on yhdessä enintään 50 prosenttia yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä ja tästä hänen oma äänimääränsä on enintään 30 prosenttia; tai

2) muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevällä henkilöllä yksin tai hänellä ja hänen perheenjäsenillään yhdessä on enintään 1 kohdassa tarkoitettua vastaava määräämisvalta yhteisössä.

Johtavalla asemalla ja perheenjäsenellä tarkoitetaan samaa kuin mitä yrittäjän eläkelain 3 §:n 4 ja 5 momentissa sekä maatalousyrittäjän eläkelain 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa ja 5 §:n 2 momentissa säädetään johtavasta asemasta ja perheenjäsenestä. Omistusosuutta ja määräämisvaltaa laskettaessa sovelletaan lisäksi, mitä yrittäjän eläkelain 3 §:n 6 ja 7 momentissa sekä maatalousyrittäjän eläkelain 5 §:n 3 momentissa

säädetään osakeyhtiön tai muun yhteisön välisestä omistamisesta ja määräämisvallasta.

Avoimen yhtiön yhtiömiestä tai muun yhteisön tai yhtymän sellaista osakasta tai yhtiömiestä, joka on henkilökohtaisesti vastuussa yhteisön tai yhtymän velvoitteista ja sitoumuksista ei rinnasteta 4 §:ssä tarkoitettuun työntekijään.

175 §

Eläkelaitoksen vastuu työkyvyttömyyseläkkeestä

Eläkelaitos ei vastaa työkyvyttömyyseläkkeestä siltä osin kuin eläkelaitoksessa vakuutetut tämän lain alaiset työansiot tämän lain 147 §:ssä tarkoitettujen tilapäisen työnantajan osalta tai muun työnantajan saman vakuutuksen osalta alittavat 2 094,45 euroa mainittuina kahden kalenterivuonna.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun eläkkeeseen luetaan myös merimieseläkelain 153 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu, mainitun lain perusteella saatava eläkkeenos.

Eläkelaitoksen vastuuseen ei kuitenkaan kuulu:

- 1) 30 §:n mukainen kuntoutuskorotus;
- 2) 74 §:ssä tarkoitettua palkattomalta ajalta karttunut eläkkeen osa;
- 3) eläkkeen alkamisen jälkeen tehdystä 98 §:n mukaisesta indeksitarkistuksesta johtuva korotus; eikä

4) 81 §:n mukainen työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

Jos osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevä henkilö oli tämän lain voimaan tullessa vakuutettu työntekijään rinnastettuna henkilönä, hänen vakuuttamiseensa sovelletaan 7 §:ää, sellaisena kuin se oli tämän lain voimaan tullessa, niin kauan kuin sama työskentely jatkuu, enintään kuitenkin 31 päivään joulukuuta 2013 saakka. Tämän jälkeen hänen työskentelynsä vakuuttamiseen sovelletaan, mitä tämän lain 7 §:ssä ja yrittäjän eläkelain (1272/2006) 3 §:ssä tai maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 5 §:ssä säädetään.

Jos 2 momentissa tarkoitettuna, osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevän henkilön oma omistusosuus tai määräämisvalta yksistään taikka hänen ja hänen perheenjäsentensä omistusosuus tai määräämisvalta yhteensä nousee tämän lain voimaantulon jälkeen, mutta ennen 1 päivää tammikuuta 2014, yli 50 prosenttiin osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä, hän on velvollinen ottamaan yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaisen vakuutuksen siten kuin näissä laeissa säädetään.

Tämän lain 175 §:n 2 momentissa mainittu rahamäärä vastaa 96 §:ssä tarkoitettua palkkakertoimen arvoa yksi (1,000) vuonna 2004.

Laki

merimieseläkelain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimieseläkelain (1290/2006) 6 § seuraavasti:

6 §

Johtavassa asemassa oleva henkilö

Edellä 4 §:ssä tarkoitettuun työntekijään rinnastetaan osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevä henkilö,

vaikka hän ei ole työsuhteessa osakeyhtiöön tai muuhun yhteisöön, jos:

1) osakeyhtiössä johtavassa asemassa työskentelevä osakas omistaa yksin yhtiön osakkeista enintään 30 prosenttia tai hän ja hänen perheenjäsenensä yhdessä omistavat enintään 50 prosenttia yhtiön osakkeista ja tästä hänen oma omistusosuutensa on enintään 30 prosenttia taikka hänellä on yksin enintään 30 prosenttia tai hänellä ja hänen perheenjäsenillään on yhdessä enintään 50 prosenttia yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä ja tästä hänen oma äänimääränsä on enintään 30 prosenttia; tai

2) muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevällä henkilöllä yksin tai hänellä ja hänen perheenjäsenillään yhdessä on enintään 1 kohdassa tarkoitettua vastaava määräämisvalta yhteisössä.

Johtavalla asemalla ja perheenjäsenellä tarkoitetaan samaa kuin mitä yrittäjän eläkelain 3 §:n 4 ja 5 momentissa säädetään johtavasta asemasta ja perheenjäsenestä. Omistusosuutta ja määräämisvaltaa laskettaessa sovelletaan lisäksi, mitä yrittäjän eläkelain 3 §:n 6 ja 7 momentissa säädetään osakeyhtiön tai muun yhteisön välillisestä omistamisesta ja määräämisvallasta.

Avoimen yhtiön yhtiömiestä tai muun yhteisön tai yhtymän sellaista osakasta tai yhtiömie-

tä, joka on henkilökohtaisesti vastuussa yhteisön tai yhtymän velvoitteista ja sitoumuksista, ei rinnasteta 4 §:ssä tarkoitettuun työntekijään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

Jos osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevä henkilö oli tämän lain voimaan tullessa vakuutettu työntekijään rinnastettuna henkilönä, hänen vakuuttamiseensa sovelletaan 6 §:ää, sellaisena kuin se oli tämän lain voimaan tullessa, niin kauan kuin sama työskentely jatkuu, enintään kuitenkin 31 päivään joulukuuta 2013 saakka. Tämän jälkeen hänen työskentelynsä vakuuttamiseen sovelletaan, mitä tämän lain 6 §:ssä ja yrittäjän eläkelain (1272/2006) 3 §:ssä säädetään.

Jos 2 momentissa tarkoitettun, osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevän henkilön oma omistusosuus tai määräämisvalta yksistään taikka hänen ja hänen perheenjäsentensä omistusosuus tai määräämisvalta yhteensä nousee tämän lain voimaantulon jälkeen, mutta ennen 1 päivää tammikuuta 2014, yli 50 prosenttiin osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä, hän on velvollinen ottamaan yrittäjän eläkelain mukaisen vakuutuksen siten kuin yrittäjän eläkelaisissa säädetään.

Helsingissä 7 päivänä joulukuuta 2010
